

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ**

Кафедра економіки та економічної теорії

Методологія наукових досліджень

**Методичні
рекомендації
вивчення дисципліни**

*для студентів спеціальності 051 «Економіка»
другого (магістерського) рівня вищої освіти*

Тернопіль
ЗУНУ
2023

Методологія наукових досліджень: методичні рекомендації з вивчення дисципліни для студентів спеціальності 051 «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти / В. В. Козюк, О. П. Шиманська / Відп. за випуск д.е.н., професор В. В. Козюк. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 18 с.

Автори:

Козюк Віктор Валерійович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ;

Шиманська Оксана Петрівна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ;

Рецензенти:

Кирич Наталія Богданівна

доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та адміністрування Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Микитюк Петро Петрович

доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Відповідальний за випуск:

Козюк Віктор Валерійович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та економічної теорії ЗУНУ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» призначені для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка Західноукраїнського національного університету. Методичні рекомендації складені за робочою програмою дисципліни «Методологія наукових досліджень», містять вступ, опис навчальної дисципліни, мету, завдання та зміст дисципліни, структуру залікового кредиту, тематику практичних занять, КПЗ, завдання для самостійної роботи, тренінгу з дисципліни, інформацію щодо засобів оцінювання, методів демонстрування результатів навчання, критеріїв, форм поточного та підсумкового контролю, перелік рекомендованих джерел інформації.

Рекомендовано до друку

*кафедрою економіки та економічної теорії ЗУНУ
(протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.)*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	9
КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (КПІЗ).....	12
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	13
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ З ДИСЦИПЛІНИ.....	14
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	15
КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ...	16
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ.....	17

ВСТУП

Дисципліна «Методологія наукових досліджень» є важливою складовою освітнього процесу в закладі вищої освіти, яка дозволяє студентам набути базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності, які слугуватимуть підґрунтям для виконання ними майбутніх кваліфікаційних робіт, подальшого наукового пошуку та/або під час викладання економічних дисциплін. Успішне оволодіння методологією і методикою проведення наукового дослідження сприяє розвиткові раціонального творчого мислення, оптимальній організації наукового пошуку в умовах практичної діяльності. У результаті вивчення дисципліни і виконання дослідження за обраною темою студенти повинні вміти відбирати та аналізувати необхідну інформацію, обирати об'єкт і предмет для аналізу, формулювати мету, завдання та гіпотезу, порівнювати його результати з теоретичними обґрунтуваннями проблеми, робити певні узагальнення та висновки з тематики наукового дослідження.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Дисципліна «Методологія наукових досліджень»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Навчальна дисципліна циклу загальної підготовки Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 051 Економіка	Рік підготовки: <i>денна – I</i> <i>заочна – I</i> Семестр: <i>денна – I</i> <i>заочна – I, II</i>
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>денна – 30 год.</i> <i>заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>денна – 15 год.</i> <i>заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150 год.		Самостійна робота: <i>денна – 94 год.</i> <i>заочна – 138 год.</i> Тренінг, КПЗ: <i>денна – 6 год.</i> Індивідуальна робота: <i>денна – 5 год.</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Методологія наукових досліджень» є надання майбутнім магістрам систематизованого уявлення про теоретичне і практичне підґрунтя ефективного проведення наукових досліджень у сфері економіки.

Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» є:

- ознайомлення студентів з сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- освоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалення вмінь у: галузі наукових досліджень, здійсненні пошуку, доборі й опрацюванні наукової інформації, точному формулюванні мети, завдань і висновків дослідження.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Змістовий модуль 1.

Теоретико-методологічні засади організації наукового дослідження

Тема 1. Загальнометодологічні питання розвитку науки та наукового пізнання

Поняття науки, історичний та позитивістський підходи до визначення її предмету. Есенціалізм та позитивізм. Зміна наукових форм пізнання та історія розвитку науки. Описова, систематизуюча, гносеологічна, методологічна, інформаційна, прогностична та виробнича функції науки у суспільстві. Наукові парадигми та їх зміна.

Література: 2, 4-7, 11, 14, 16.

Тема 2. Методологічні засади наукового пізнання

Загальнофілософські засади наукового пізнання (раціоналізм, емпіризм, гносеологічний анархізм). Базові методологічні підходи економічної науки (апріоризм, ультраемпіризм, інструменталізм).

Література: 2, 4-7, 11, 14, 16.

Тема 3. Характеристика наукової методології та методів дослідження:

загальнонаукові методи дослідження

Загальнонаукова та конкретнонаукова методологія (філософська, загальнонаукова та конкретно наукова складові методології наукового пізнання). Загально наукові методи дослідження (історичний, термінологічний, структурно-функціональний аналіз, системний підхід, когнітивний метод). Поняття синергії та синергетичний підхід у наукових дослідженнях. Класифікація методів наукових досліджень. Характеристика найбільш поширених методів наукових досліджень (абстрагування, аналіз і синтез, дедукція та індукція, ідеалізація, формалізація, моделювання, аксіоматизація).

Література: 2, 4-7, 11, 14, 13, 15, 16.

Тема 4. Характеристика наукової методології та методів дослідження: спеціальні методи наукових досліджень

Статистичні методи аналізу як основа емпірично-орієнтованих досліджень. Загальнонаукові проблеми аналізу зв'язків. Щільність зв'язку, кореляція та каузальність зв'язку. Особливості інтерпретації щільності зв'язків в економічних науках порівняно із природничими чи іншими суспільними науками. Проблема теоретичної обумовленості характеру статистичних зв'язків та проблема хибних зв'язків. Особливості застосування традиційних прийомів аналітичного опрацювання інформації в економічних науках: характеристика прийому порівняння; застосування прийому аналітичних групувань для класифікації факторів; способи застосування відносних і середніх величин. Характеристика прийому елімінування як прийому детермінованого факторного аналізу. Характеристика економіко-математичних методів аналізу як прийомів оптимізаційних показників.

Література: 2, 4-7, 11, 14, 13, 15, 16.

Змістовий модуль 2.

Інформаційне забезпечення планування та результативність наукових досліджень

Тема 5. Академічна доброчесність та академічне письмо

Академічна культура, академічна доброчесність. Академічна культура та етика у вищій освіті. Академічна нечесність та її основні прояви. Взаємозв'язок між академічною доброчесністю та етичною структурою суспільства. Формальні і неформальні норми заохочення до академічної доброчесності та санкціонування неетичної поведінки у сфері науки і досліджень. Кодекс професійної етики. Інтелектуальна власність. Авторське право.

Загальна характеристика видів академічного письма. Структура репрезентації наукових досліджень. Особливості структурування наукового тексту в суспільних та природничих науках. Емпірично-орієнтовані і модельно-орієнтовані репрезентації наукових досліджень в економічних науках. Поняття наукової новизни та способи її віддзеркалення в наукових текстах. Монографія, дисертація, магістерська робота, реферат, наукова стаття, різні види анотацій, тези, рецензії. Розміри й оформлення академічних текстів.

Культура наукового тексту. Нормативне застосування наукової мови в усній і писемній формах.

Література: 1, 9.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Види та джерела наукової інформації. Пошук та накопичення наукової інформації. Бібліографічний пошук інформації. Пошук інформації у мережі Internet. Наукові продукти: монографії, підручники, збірники праць, періодичні наукові видання та ін. Первинна і вторинна інформація. Формування інформаційної бази дослідження. Наукова комунікація. Класифікатор JEL як універсальний спосіб структурування напрямків в економічній науці.

Література: 2, 4-7, 11, 14, 16.

Тема 7. Тематика наукових досліджень і оформлення їхніх результатів

Вибір теми дослідження. Обґрунтування актуальності, цінності та новизни наукових розробок. Методичні вказівки до розробки теми.

Наукова стаття і тези як форми подачі результатів наукових досліджень.

Сучасні вимоги до змісту, структури й оформлення наукової статті, етапи підготовки статті до друку. Структура наукової статті: назва, відомості про автора, анотації (українською й англійською мовами), ключові слова. Вступ, аналіз останніх наукових публікацій з теми дослідження, теоретичне обґрунтування, постановка проблеми, визначення мети, завдань, актуальність; формування дослідницьких питань і гіпотез; метод, результати дослідження, аналіз даних, дискусія; наукова й методична значущість; рекомендації і перспективи подальшого дослідження, висновки, список використаних джерел (іноді додатки).

Тези як специфічна форма викладу результатів наукових досліджень. Підготовка тез доповіді. Мовностилістичні вимоги до тексту статті, тез, анотації.

Науково-дослідна робота магістрів у вищому навчальному закладі. Складання планів і методики наукової роботи. Магістерська робота та її складові. Принципи поділу роботи на розділи й підрозділи. Написання вступу, висновків. Анотація, резюме, рецензія у кваліфікаційних роботах студентів. Зв'язність і цілісність тексту. Мовні засоби поєднання частин наукового тексту. Слова-маркери, вставні слова і словосполучення. Стилістика наукового тексту, коректне використання в тексті синонімів, термінів, порівнянь, абревіатур, скорочень. Правила написання магістерської роботи.

Підготовка та атестація наукових і науково-педагогічних кадрів. [Докторантура. Аспірантура. Здобувачі наукового ступеня, які працюють над дисертаціями поза докторантурою або аспірантурою]. Наукова школа.

Література: 2, 4-7, 9, 11, 14, 16.

Тема 8. Методика викладання економічних дисциплін

Сутність, зміст та специфіка викладання економічних дисциплін. Система відбору інформації та інформаційного забезпечення викладання економічних дисциплін. Організація методичної роботи викладача економічних дисциплін. Види та організаційні форми викладання економічних дисциплін. Сучасна методика проведення практичних занять. Засоби сучасного вузівського навчання. Болонський процес та форми організації контролю знань економічних дисциплін.

Література: 3, 8, 10, 12.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ 3 ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин, в т.ч.					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	
<i>Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації наукового дослідження</i>							
1.	Загальнометодологічні питання розвитку науки та наукового пізнання	4	2	1	2	12	Тести, усне опитування
2.	Методологічні засади наукового пізнання	2	2	1		12	Тести, усне опитування
3.	Характеристика наукової методології та методів дослідження: загальнонаукові методи дослідження	4	2	1		12	Тести, усне опитування
4.	Характеристика наукової методології та методів дослідження: спеціальні методи наукових досліджень	4	2	-		12	Тести, усне опитування
<i>Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення, планування та результативність наукових досліджень. Методика викладання економічних дисциплін</i>							
5	Академічна доброчесність та академічне письмо	4	2	-	4	12	Усне опитування
6.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	2	1		12	Усне опитування
7.	Тематика наукових досліджень і оформлення їхніх результатів	6		1		12	Усне опитування
8.	Методика викладання економічних дисциплін	4	3	-		10	Усне опитування
Всього		30	15	5	6	94	

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	СРС
Змістовий модуль I. <i>Теоретико-методологічні засади організації наукового дослідження</i>				
1.	Загальнометодологічні питання розвитку науки та наукового пізнання	2	1	18
2.	Методологічні засади наукового пізнання			16
3.	Характеристика наукової методології та методів дослідження: загальнонаукові методи дослідження			16
4.	Характеристика наукової методології та методів дослідження: спеціальні методи наукових досліджень			16
Змістовий модуль 2 <i>Інформаційне забезпечення, планування та результативність наукових досліджень. Методика викладання економічних дисциплін</i>				
5.	Академічна доброчесність та академічне письмо	2	2	16
6.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2		24
7.	Тематика наукових досліджень і оформлення їхніх результатів			16
8.	Методика викладання економічних дисциплін	2	1	16
Всього		8	4	138

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Змістовий модуль I.

Теоретичні основи та функціональні складові глобальної економіки

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема 1. Загальнометодологічні питання розвитку науки та наукового пізнання

Мета: зрозуміти зміст науки та її функції, опанувати підходи до визначення предмету науки, історію її розвитку, еволюцію наукових форм пізнання та зміни наукових парадигм.

Питання для обговорення:

- 1.1. Поняття науки та підходи до визначення її предмету
- 1.2. Генезис наукових форм пізнання та історія розвитку науки
- 1.3. Функції науки у суспільстві
- 1.4. Наукові парадигми та їх зміна

Література: 2, 4-7, 11, 14, 16.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема 2. Методологічні засади наукового пізнання

Мета: опанувати методологічні засади наукового пізнання, базові методологічні підходи економічної науки та сучасні методологічні альтернативи.

Питання для обговорення:

- 2.1. Загальнофілософські засади наукового пізнання (раціоналізм, емпіризм, гносеологічний анархізм)
- 2.2. Базові методологічні підходи економічної науки (апріоризм, ультраемпіризм, інструменталізм)
- 2.3. Сучасні методологічні альтернативи: системне моделювання, методологічний плюралізм

Література: 2, 4-7, 11, 14, 16.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема 3: Характеристика наукової методології та методів дослідження: загальнонаукові методи дослідження

Мета: засвоїти суть загальнонаукової та конкретною наукової методології, опанувати класифікацію методів наукових досліджень та зміст найпоширеніших з них.

Питання для обговорення:

- 3.1. Загальнонаукова та конкретною наукова методологія
- 3.2. Класифікація методів наукових досліджень
- 3.3. Характеристика найбільш поширених методів наукових досліджень

Література: 2, 4-7, 11, 14, 13, 15, 16.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема 4. Характеристика наукової методології та методів дослідження: спеціальні методи наукових досліджень

Мета: зрозуміти роль спеціальних методів у дослідницькому процесі.

Питання для обговорення:

- 4.1. Статистичні методи аналізу як основа емпірично-орієнтованих досліджень
- 4.2. Загальнонаукові проблеми аналізу зв'язків. Щільність зв'язку, кореляція та каузальність зв'язку
- 4.3. Проблема теоретичної обумовленості характеру статистичних зв'язків та проблема хибних зв'язків
- 4.4. Особливості застосування традиційних прийомів аналітичного опрацювання інформації в економічних науках: прийом порівняння; прийом аналітичних групувань; застосування відносних і середніх величин
- 4.5. Прийом елімінування як прийом детермінованого факторного аналізу
- 4.6. Характеристика економіко-математичних методів аналізу як прийомів оптимізації показників

Література: 2, 4-7, 11, 14, 13, 15, 16.

Змістовий модуль II.

Інформаційне забезпечення, планування та результативність наукових досліджень. Методика викладання економічних дисциплін

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема 5. Академічна доброчесність та академічне письмо

Мета: засвоїти принципи академічної доброчесності, основні правила та специфіку виконання наукових робіт.

Питання для обговорення:

- 5.1. Академічна культура, академічна доброчесність, академічна етика у вищій освіті
- 5.2. Академічна нечесність та її основні прояви
- 5.3. Формальні і неформальні норми заохочення до академічної доброчесності та санкціонування неетичної поведінки у сфері науки і досліджень (кодекс професійної етики; інтелектуальна власність; авторське право)
- 5.4. Загальна характеристика видів академічного письма
- 5.5. Структура репрезентації наукових досліджень. Особливості структурування наукового тексту в суспільних та природничих науках. Поняття наукової новизни та способи її віддзеркалення в наукових текстах
- 5.6. Емпірично-орієнтовані і модельно-орієнтовані репрезентації наукових досліджень в економічних науках
- 5.7. Культура наукового тексту. Нормативне застосування наукової мови в усній і писемній формах

Література: 1, 9.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Теми 6, 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Тематика наукових досліджень і оформлення їхніх результатів

Мета: з'ясувати види та джерела наукової інформації, вивчити особливості формування інформаційної бази дослідження; зрозуміти специфіку науково-дослідної роботи.

Питання для обговорення:

- 6.1. Види та джерела наукової інформації
- 6.2. Пошук та накопичення наукової інформації
- 6.3. Первинна і вторинна інформація. Формування інформаційної бази дослідження
- 6.4. Класифікатор JEL як універсальний спосіб структурування напрямків в економічній науці.
- 7.1. Вибір теми дослідження. Обґрунтування актуальності, цінності та новизни наукових розробок
- 7.2. Наукова стаття і тези як форми подачі результатів наукових досліджень (сучасні вимоги до змісту, структури, оформлення наукової статті, подачі до друку)
- 7.3. Специфіка науково-дослідної роботи магістрів у вищому навчальному закладі. Магістерська робота та її складові. Правила написання магістерської роботи

Література: 2, 4-7, 11, 14, 16.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема 8. Методика викладання економічних дисциплін

Мета: оволодіти механізмами технології вузівського економічного навчання, визначити її особливості, актуалізувати розвиток професійно значущих особистих дидактичних здібностей та умінь.

Питання для обговорення:

- 8.1. Сутність, зміст та специфіка викладання економічних дисциплін
- 8.2. Система відбору інформації та інформаційного забезпечення викладання економічних дисциплін
- 8.3. Організація методичної роботи викладача економічних дисциплін
- 8.4. Види та організаційні форми викладання економічних дисциплін
- 8.5. Сучасна методика проведення практичних занять
- 8.6. Засоби сучасного вузівського навчання
- 8.7. Болонський процес та форми організації контролю знань економічних дисциплін

Література: 3, 8, 10, 12.

КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (КПІЗ)

У процесі вивчення курсу «Методологія наукових досліджень» кожен студент виконує комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ).

Метою виконання КПІЗ є глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами методології та методики проведення наукових досліджень, методів збирання, обробки та аналізу інформації стосовно соціально-економічних явищ та процесів, які доцільно використовувати в сучасних умовах при проведенні науково-дослідної роботи.

Зміст, структура та обсяг роботи

КПІЗ реалізується у формі практичного завдання, вирішення якого потребує успішного засвоєння змісту дисципліни та отримання навичок застосування набутих знань шляхом проведення аналітичних оцінок, обґрунтування рішень, моделювання процесів.

КПІЗ виконується упродовж семестру відповідно до встановлених графіків, дотримання яких є необхідною передумовою допуску до здачі іспиту.

Результати виконання комплексного практичного індивідуального завдання оцінюються викладачем у балах за стобальною шкалою і складають 20 відсотків підсумкового балу з дисципліни.

КПІЗ складається з двох завдань:

Завдання 1. Написати та оформити тези (за темою кваліфікаційної роботи) у відповідності до нижче вказаної структури.

1. Обґрунтування актуальності теми.
2. Короткий аналіз розробленості теми в науковій літературі.
3. Постановка завдання.
4. Виклад змісту власних ідей за темою дослідження.
5. Висновки.
6. Список використаних джерел.

Обсяг тез – 2-3 сторінки друкованого тексту. Робоча мова – українська.

Завдання 2. Скласти загальну характеристику кваліфікаційної роботи (вступну частину) за такими розділами:

1. Актуальність теми дослідження.
2. Мета і завдання дослідження.
3. Об'єкт дослідження.
4. Предмет дослідження.
5. Методи дослідження.
6. Наукова новизна результатів дослідження.
7. Практичне значення одержаних результатів.
8. Структура кваліфікаційної роботи.

Захист комплексного практичного індивідуального завдання. Завдання студента під час захисту – показати знання конкретного питання, продемонструвати вільне володіння матеріалом. Для цього доцільно підготувати усний виступ на 5-7 хвилин. У ньому необхідно обґрунтувати вибір теми, визначити завдання та шляхи їх вирішення, зробити самостійні висновки в межах предмету дослідження.

Оцінка за КПІЗ залежить від якості його виконання, наукового рівня, ступеня самостійності, мови та логіки викладу матеріалу, виступу студента під час захисту КПІЗ, відповідей на питання за темою індивідуальної роботи.

Захист і оцінка за КПІЗ полягає в одержанні підсумків індивідуальної роботи

студента. При цьому студент обґрунтовує напрями організації майбутньої самостійної роботи, оцінює свої можливості, враховує недоліки, визначає ті моменти, на які слід звернути увагу в подальшому процесі навчання.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно під керівництвом і контролем викладача без безпосередньої його участі. Самостійна робота спрямована на поглиблене вивчення студентами важливих питань навчальної програми курсу. Під час вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» застосовуються такі види самостійної роботи:

- підготовка додаткових питань до кожної теми навчальної дисципліни;
- підготовка обов'язкових питань до практичних занять;
- робота з додатковою літературою.

Обов'язкові вимоги до самостійної роботи:

– оптимальний обсяг розкриття додаткового питання – 3-4 сторінки. За ініціативою студента додаткові питання можуть бути представлені на практичному занятті чи круглому столі у формі презентації;

– наявність висновків, які мають сприяти розширенню знань та навичок студентів групи з дисципліни, зокрема щодо організації та проведення наукових досліджень.

Перелік тем і питань для самостійної роботи студентів

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Процес наукового дослідження та загальна характеристика його етапів: організаційний, дослідницький, завершальний	12 год.	6 год.
2.	Ефективність наукових досліджень і її критерії		6 год.
3.	Аксіоми, гіпотези та докази у методології наукових досліджень		
4.	Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження		
5.	Поняття про науку і її місце в суспільстві		
6.	Управління наукою в сучасному суспільстві		
7.	Методологія теоретичних досліджень	12 год.	8 год.
8.	Поняття, функції науки та її класифікація		8 год.
9.	Основні види, форми та етапи науково-дослідної роботи студентів		
10.	Етапи становлення і розвитку науки		
11.	Загальнонаукові методи дослідження	12 год.	8 год.
12.	Поняття про гіпотезу і її роль в наукових дослідженнях		8 год.
13.	Порівняльна характеристика теми і проблеми дослідження		
14.	Методика вивчення і опрацювання літературних джерел		

15.	Наукова організація праці в дослідницькій роботі	12 год.	8 год.
16.	Організація науки та підготовка наукових кадрів		8 год.
17.	Організація праці та її планування у наукових дослідженнях		8 год.
18.	Загальні вимоги і правила оформлення науково-дослідних робіт	12 год.	8 год.
19.	Плагіат. Протидія плагіату		8 год.
20.	Етичний кодекс вченого		8 год.
21.	Особливості оформлення списку літературних джерел іноземною мовою	12 год.	8 год.
22.	Бібліографічні джерела економічної інформації і їх використання в науковій роботі		8 год.
23.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень		8 год.
24.	Суть і класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень		8 год.
25.	Документальні джерела інформації та використання їх у наукових дослідженнях		8 год.
26.	Інтернет-технології як засіб інформаційного обміну		8 год.
27.	Стадії обробки матеріалів дослідження і складання кінцевих висновків і пропозицій		8 год.
28.	Звіт про науково-дослідну роботу: загальні вимоги, структура	12 год.	8 год.
29.	Вибір проблеми і обґрунтування теми дослідження		8 год.
30.	Форми і методи організації науково-дослідної роботи студентів		8 год.
31.	Вибір теми дослідження, об'єкт і предмет пізнання	10 год.	8 год.
32.	Інноваційні технології викладання фахових дисциплін		8 год.
33.	Методичні підходи до змісту та характеру викладання економічних дисциплін		8 год.
34.	Система відбору та обробки інформації для викладання фундаментальних економічних дисциплін.		8 год.
35.	Форми організації контролю знань і особливості їх застосування для викладання економічних дисциплін		8 год.
Разом:		94	138

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ З ДИСЦИПЛІНИ

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у студентському колективі, встановленні правил проведення тренінгового заняття (ділової гри) та умов підбиття підсумків.

3. **Практична частина** реалізується групою чи підгрупами студентів (3-6 осіб) шляхом виконання завдань ділової гри.

4. **Підведення підсумків** відбувається шляхом обговорення результатів виконаного тренінгового завдання. Обмін думками з питань, які виносились на тренінг.

Темагика тренінгу (ділової гри)

1. Підготовка драфту наукової публікації, анотації (одна група студентів – «автори»).
2. Рецензування драфту наукової публікації (друга група студентів – «рецензенти»).

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» використовуються наступні методи навчання:

- словесні (лекція, пояснення, бесіда, дискусія);
- наочні (презентації наочного матеріалу, ілюстрація);
- практичні (реферати, аналіз статистичних показників та графічного матеріалу);
- кейс-метод;
- самостійна робота студентів поза контролем викладача (домашні завдання);
- творчі методи: проблемно-пошукові ситуації, творча пізнавальна діяльність студентів;
- мотиваційні методи (навчальні дискусії).

В процесі вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

Поточні форми оцінювання:

- індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування (тестування);
- презентація командних (групових) проєктів;
- презентація результатів самостійної роботи (реферати, есе).

Проміжні форми оцінювання:

- письмові контрольні роботи за змістовими модулями 1, 2;
- оцінювання виконання КППЗ.

Підсумкова форма оцінювання:

- екзамен.

КРИТЕРІЙ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт (в т.ч. із використанням мобільних девайсів) заборонено.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час заняття (теми 1-4 по 10 балів = 40 балів) 2. Письмова робота = 60 балів	1. Усне опитування під час заняття (теми 5-8 по 10 балів = 40 балів) 2. Письмова робота = 60 балів	1. Написання та захист КПЗ = 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів	1. Тестові завдання (25 тестів по 2 бали за тест) – макс. 50 балів 2. Завдання 1 – макс. 25 балів 3. Завдання 2 – макс. 25 балів

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навичок за шкалою Університету здійснюється на основі модульно-рейтингової системи контролю за нижченаведеною шкалою на основі попередньо визначених змістових модулів, які є логічно завершеними частинами теоретичного та практичного навчального матеріалу за окремими етапами вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національного шкалою	За європейською шкалою ECTS
90 – 100	«Відмінно»	«A» (Відмінно)
85 – 89	«Добре»	«B» (Дуже добре)
75 – 84		«C» (Добре)
65 – 74	«Задовільно»	«D» (Задовільно)
60 – 64		«E» (Достатньо)
35 – 59	«Незадовільно»	«FX» (Незадовільно з можливістю перескладання)
1 – 34		«F» (Незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С. К., Зінченко В. М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. 2019. 148 с.
3. Гривківська, О. В., Відоменко, О. І., Аренович, І. М., & Аренович, Б. М. (2023). Інтерактивні методи у методиці викладання економічних дисциплін. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 21(2(51)), 21-29.
4. Дубницький В. І., Науменко Н. Ю., Федулова С. О. Методологія наукових досліджень в інформаційній економіці: навч. посіб. / заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Дубинського В. І.; Держ. ВНЗ «Укр. держ. хім.-технол. ун-т». Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2019. 443 с.
5. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2019. 350 с.
6. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
7. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навч. посібник 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Алерта, 2019. 492 с.
8. Краус Н. М., Нікіфоров П. О., Краус К. М., Осецький В. Л. Методика викладання фахових дисциплін: навчальний посібник. К. : Агра Медіа Груп, 2020. 205 с.
9. Мартинюк О. М. Академічне письмо (конспект лекцій): навчально-методичне видання. Луцьк : Вежа, 2021. 48 с.
10. Найдюнов І. М. Викладання фінансово-економічних дисциплін. Методика, технологія, управління. К. : ЦУЛ, 2022. 432 с.
11. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. К. : Кондор, 2020. 132 с.
12. Рядинська І. А. Інноваційні методи викладання при вивченні економічних дисциплін у закладах вищої освіти України. *Бізнес Інформ*. 2021. №1. С. 134-138.
13. Crespo R. F. *The Nature and Method of Economic Sciences. Evidence, Causality, and Ends*. London: Routledge, 2020. 202 p.
14. Darwish, Mahmoud Ahmed (2022). Methodology of Scientific Research and its Modern Divisions According to Withney, Marquis, Good and Scates, and Van Dalen. *International Journal of Cultural Inheritance & Social Sciences (IJCISS)*. Vol. 4 Issue 7, P. 65-85.
15. Hair J. F., Page M., Brunsveld N. *Essentials of Business Research Methods*. 4th Edition. New York: Routledge, 2019. 520 p.
16. [Thomas, C. George](https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-64865-7#book-header). *Research Methodology and Scientific Writing*. 2nd Edition : Springer Cham, 2022. 620 p. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-64865-7#book-header>

Навчально-методичне видання

*Козюк Віктор Валерійович,
Шиманська Оксана Петрівна*

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні рекомендації з вивчення дисципліни

*для студентів спеціальності 051 «Економіка»
другого (магістерського) рівня вищої освіти*

Підписано до друку 29 серпня 2023 р.
Формат 60x90/8. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Ум.-друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 1,23.
Зам № 056-23. Тираж 60 прим.

Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 7284 від 18.03.2021 р.*